

Als godsdienst en politiek samengaan, ontstaat een uiterst gevaarlijke vorm van oorlog.

AMOS OZ

1951: Humanistisch Verbond in Vlaanderen

End jaren 1930 telde de Vlaamse Vrijdenkersfederatie veertig lidverenigingen. Daar schoot na de Tweede Wereldoorlog niet veel meer van over. In 1951 vormde de Federatie zich om tot Vrijdenkersunie. De Koningskwesie en de verkiezings-overwinning van de CVP vormden een impuls voor de levensbeschouwelijke polarisering en ideologische bewustwording. Vanuit de benadering die de mens centraal stelde en niet antiklerikaal maar agodsdienstig was, werd op 1 december 1951 het Humanistisch Verbond in Antwerpen opgericht. De initiatiefnemers waren Robert Dille – directeur van de Antwerpse Stedelijke Hogere en Middelebare School, Karel Cuypers – studiefprefect van het Atheneum van Hoboken, en Lucien De Coninck – bioloog aan de Rijksuniversiteit Gent. Zij formuleerden een fris gedachtegoed met de nadruk op verdraagzaamheid en vrijheid. De vereniging kon direct op een grote belangstelling rekenen.

1952: International Humanist and Ethical Union IHEU

In augustus 1952 was er in Amsterdam een grote bijeenkomst waar vrijzinnige en humanistische denkers uit voornamelijk Angelsaksische landen en Noord-Europa samenkwamen. Met het trauma van de Tweede Wereldoorlog nauwelijks verwerkt, wensten de congressangere na te denken over de ethische waarden waarop de internationale samenleving zich zou moeten baseren. Nederland werd vertegenwoordigd door Jaap van Praag en Vlaanderen door Karel Cuypers. Ook de aanwezigheid van UNESCO-stichter Sir Julian Huxley werd genoteerd. De conclusies van de bijeenkomst waren dat de mens zelf verantwoordelijkheid draagt voor zijn daden en dat hij daarom vrij is in zijn eigen lotsbepaling. Uit de bijeenkomst van 1952 ontstond de International Humanist and Ethical Union (IHEU). Haar eerste congres vond drie jaar later in Antwerpen plaats, op uitnodiging van medestichter het Humanistisch Verbond. De IHEU publiceerde teksten over discriminatie, minderheden, overbevolking, hongersnood, mensenrechten en het atoomgevaar. Ze is erkend als NGO door de VN, UNESCO en de Raad van Europa.

1956: Radio en televisie La Pensée et les Hommes

De nationale radio-omroep NIR kende in 1932 aan de Fédération Nationale des Sociétés de Libre Pensée het recht toe om maandelijks een uitzending van een kwartier te verzorgen. De eerste uitzending over meisjesonderwijs werd door de katholieke RTT-minister uit de ether gehouden. Later kregen de vrijzinnigen elke vrijdagavond tien minuten zendtijd. Intussen kregen de katholieken wel de gelegenheid om veelvuldig eucharistievieringen uit te zenden. Bij de start van de NIR als televisiezender in 1953 konden de katholieken jaarlijks rekenen op 26 uitzendingen van een halfuur, terwijl niemand de vrijzinnigheid vertegenwoordigde. In 1956 kwam er enige structuur, wat resulteerde in de eerste aflevering van La Pensée et les Hommes. Gevoelige thema's zoals voorbehoedsmiddelen, vrouwenrechten, de doodstraf of seksuele opvoeding vormden dikwijls de kern van deze uitzendingen. In 1963 werd een formeel akkoord afgesloten tussen de verschillende godsdiensten voor hun radio- en televisieprogramma's.

De Nederlandstalige vrijzinnigen moesten nog een aantal jaren wachten voor zij aan bod kwamen.

1956: Humanistische Jongerenbeweging

Het Humanistisch verbond richtte zich ook tot de jongeren. In 1953 groeide vanuit de afdeling in Gent het initiatief tot een Humanistisch Studentenverbond HSV. Voor de leerlingen van het secundair onderwijs werden parallel met de cursus zedenleer humanistische debatclubs opgericht. In februari 1956 kwamen HSV en afgevaardigden van deze debatclubs samen en besloten ze tot samenwerking in één Humanistische Jongerenbeweging HJB. Al snel waren er tien afdelingen in de belangrijke Vlaamse steden. Zij publiceerden het tijdschrift 'Pro & Contra' en organiseerden buitenschoolse activiteiten.

1950

Na de troonsafstand van Leopold III wordt Boudewijn Koninklijke Prins en in 1951 Koning

1951

De Vrijdenkersunie ontstaat als opvolger van de Vlaamse Vrijdenkersorganisatie

1951

Oprichting van het Humanistisch Verbond HV

1952

Binnen het Humanistisch Verbond wordt de werkgroep Werkgemeenschappen voor de Leraars Ethiek WLE opgericht

1952

Het Humanistisch Verbond is in Amsterdam medeoprichter van de International Humanist and Ethical Union IHEU

1953

Vanuit de Gentse afdeling van HV ontstaat Het Humanistisch Studentenverbond HSV

1954

Het antiklerikaal beleid van Onderwijsminister Leo Collard geeft aanleiding tot de tweede Schoolstrijd

1955

De WLE geeft voor de leerkrachten moraal het vaktijdschrift De Moralist uit

1956

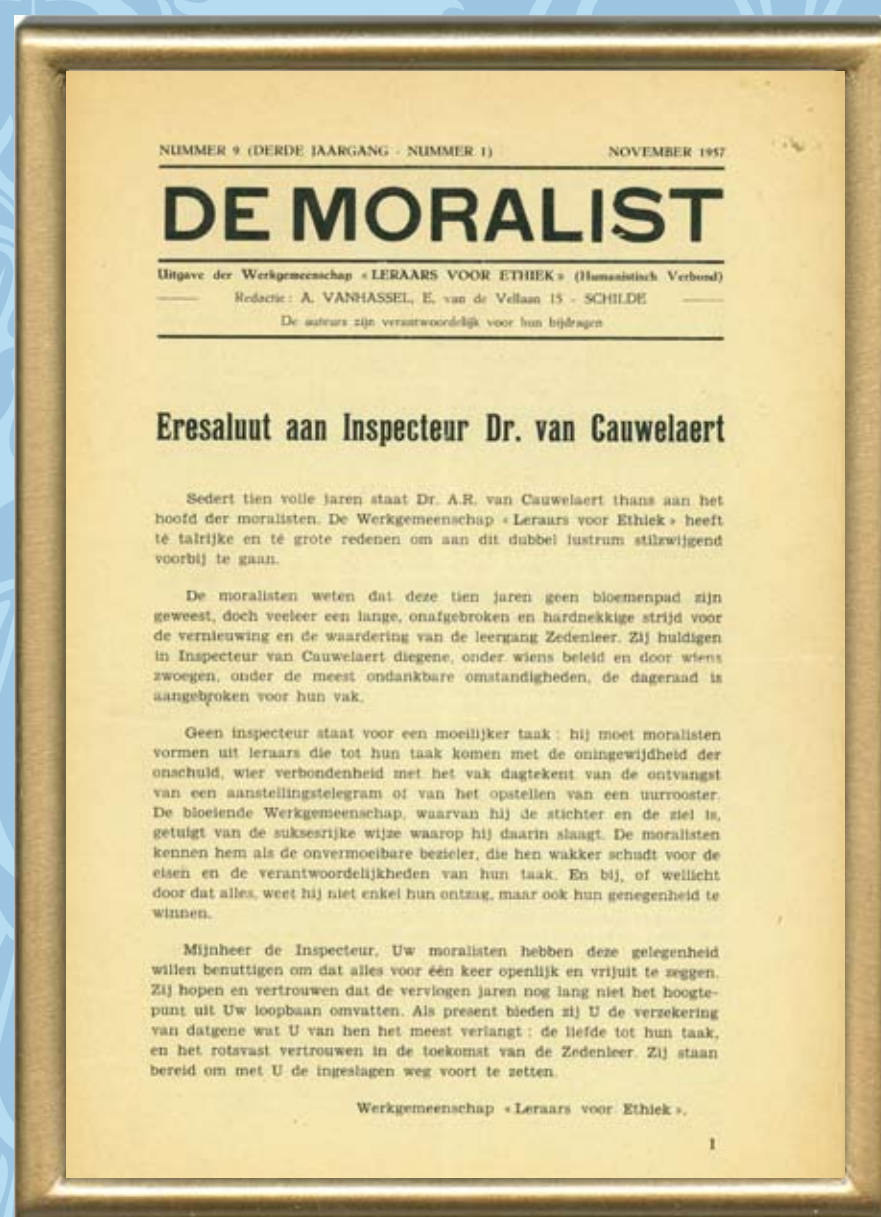
Start van de radio-uitzendingen van La Pensée et Les Hommes

1956

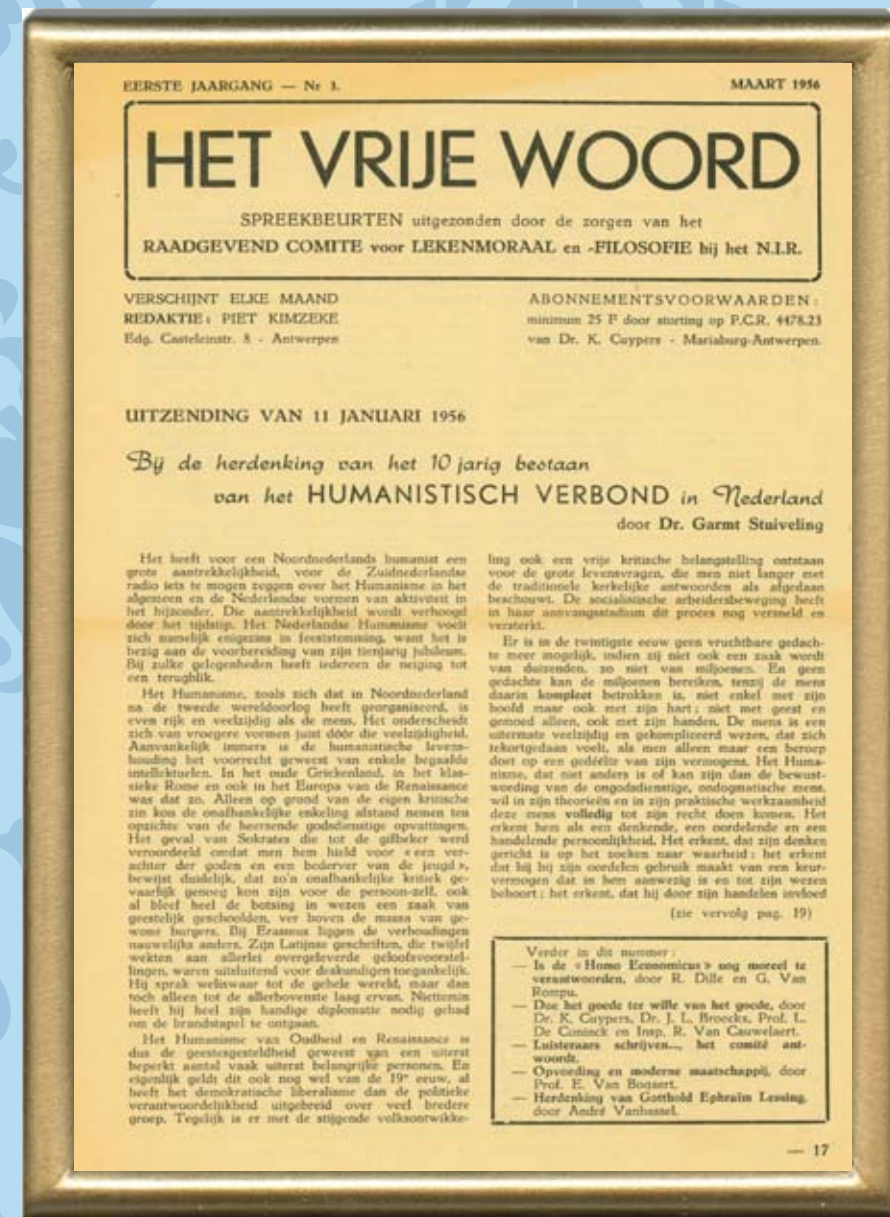
Het HSV en enkele humanistische debatclubs gaan op in de Humanistische Jongerenbeweging HJB

Beginselverklaring

‘Het Humanistisch Verbond gaat uit van zijn beginselverklaring die stelt dat het een ruime verstandhouding nastreeft in een gelukkige, harmonische en sociaal evenwichtige samenleving en dat het zijn doel wil bereiken door onder meer het ijveren voor een volledige gelijkberechtiging van alle mensen, welke ook hun levens- en wereldbeschouwing weze.’

Collectie VSAD Karel Cuypers

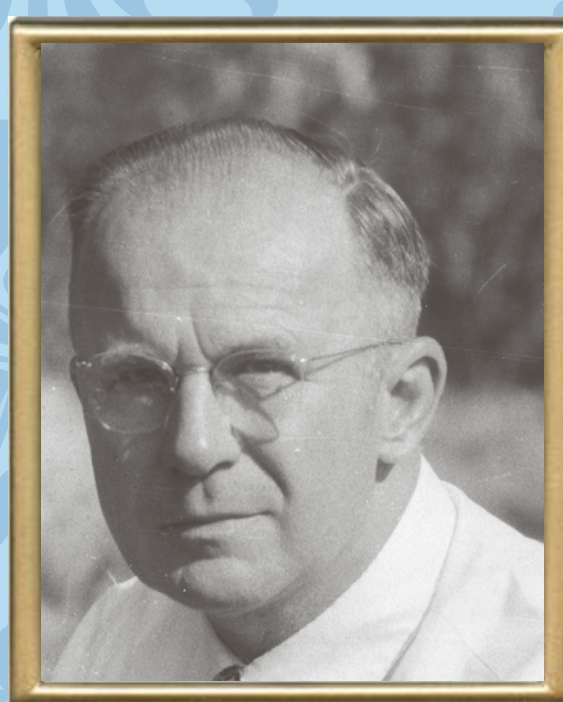
Collectie VSAD Karel Cuypers

Brusselse St-Vé-optocht uit de jaren 1950. Collectie Universiteitsarchief VUB

Karel Cuypers geschilderd door Van der Borgt

Lucien De Coninck

Robert Dille. Collectie VSAD Karel Cuypers

Ik heb geen bezwaar tegen het geloof, maar wel tegen de rare dingen die men mij wil laten geloven.

JAN GRESHOFF

‘Mijn ambitie was eigenlijk een hechte, goede structuur aan het HV te geven. Dat is het zwaartepunt van mijn activiteiten en mijn bijdrage geweest. Als ik bedenk waar we vertrokken zijn, het HV in 1952, met het secretariaat bij mij thuis gevestigd.’

ROBERT DILLE